

ת"פ 36967/08/13 - מדינת ישראל נגד נבו סויסה

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"פ 36967-08-13 מדינת ישראל נ' סויסה
בפני כב' השופט אלון אינפלד

בעניין: מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד אביב דמרי, פמ"ד

המאשימה

נגד

נבו סויסה

ע"י ב"כ עו"ד שלומי אבגי

הנאשם

הכרעת דין

אני מזכה את הנאשם מהצתת שלשה פחים, ומרשיעו אך בהצתת הפח האחד בלבד עם ארון חשמל, על פי הודאתו - ואלה הנימוקים:

א. אישום ומחלוקות

1. כתב האישום מייחס לנאשם ארבע עבירות של הצתה לפי סעיף 448(א) רישא לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין).
2. **המאשימה טוענת** כי בתאריך 20.8.2013, בסמוך לשעה 01:00, הצית הנאשם בזה אחר זה, ארבעה פחי אשפה במושב בית שקמה. הפח הראשון עמד ליד ארון חשמל בסמוך למשק 604. נטען כי הנאשם הדליק נייר באמצעות מצית שהייתה ברשותו, ואת הנייר השליך לתוך הפח. כתוצאה מכך, נשרף הפח כליל, ולארון החשמל נגרם נזק בהיקף של כ- 20,000 ₪. שלושת הפחים הנותרים עמדו בסמוך למשק 602, משק 587 ולמעון "נאות מרגלית". אופן הצתת פחים אלה אינה ידועה למאשימה במדויק.
3. **במענה של הנאשם** לכתב האישום, הודה הנאשם כי שרף את הפח שליד משק 604, אך כפר בהצתת יתר הפחים [עמ' 2 לפרוטוקול מיום 20.10.13].

ב. מבנה הראיות

4. אין מחלוקת כי בתאריך 20.8.2013, בסמוך לשעה 01:00, הוצתו 4 פחים במושב בית שקמה.
5. לגבי הפח שליד משק 604, צולם המצית במצלמת אבטחה, ואין חולק כי הנאשם הוא אשר נראה בסרט, כאשר הוא מצית את הפח.
6. בחקירתו במשטרה הכחיש תחילה כל קשר להבערת איזה מהפחים. לאחר שהוצג לו הסרט בו נראה מצית, הודה כי הצית פח זה, אך המשיך והכחיש את ההצתה של יתר הפחים.
7. בכיסו של הנאשם, שנעצר בו בלילה, נמצא גפרור שרוף.
8. המדינה טוענת שיש לייחס לנאשם את הצתת כל הפחים. זאת, על יסוד הראיה הנסיבתית והסברה. שכן לשיטת המדינה, על פי הראיות, הפחים נשרפו בקרבת נסיבות גדולה. היינו, בקרבת זמן, בקרבת מקום ובאמצעים דומים.
9. המדינה מצביעה על עדותו של הנאשם, אשר אף ממנה, לשיטתה, עלו אינדיקציות בדבר אשמתו של הנאשם.
10. טענת ההגנה היא בעיקרו של דבר כי הנאשם אינו קשור ליתר ההצתות. מדובר היה בליל סליחות, כאשר היו נערים שהתפללו סליחות בבית הכנסת ביישוב. הנאשם, שאינו תושב המקום אינו חלק מאותה חבורה. הטענה היא כי אלמונים כלשהם ביצעו את מעשי ההצתה האחרים, כפי הנראה נערים שהסתובבו באותם שעות. אולם, הנאשם, אשר "הסתובב" ביישוב, שוכנע על ידי נערים אחרים להצית את הפח הזה, וכך עשה. זאת, מבלי שלו עצמו היה כל קשר להצתת הפחים האחרים. השאלה היא, אם כן, עד כמה הראיות הנסיבתיות, מלמדות על אשמת הנאשם באופן חד משמעי, ועד כמה, נוכח שקרי הנאשם, ניתן להסיר כל ספק בהקשר זה.

ג. ראיות התביעה

11. מטעם המאשימה העידו מספר עדים והוגשו גם מוצגים בהסכמה. **החוקר פאבל, נתן "תמונה" של העבירות שבוצעו באותו לילה**, תרתי משמע. הוא צילם במקום את הפחים השרופים (ת/4), העתיק את הקובץ ממצלמת האבטחה (ת/5) ותיאר את הסביבה במזכר (ת/3). על פי מזכר זה כל הפחים שנשרפו נמצאים לאורך אותו רחוב. כן יש פח אחד שנשרף בצמוד לגן ילדים, 200 מטר "ימינה" מאותו רחוב. בצילומים נראים היטב הפח שנשרף, עם ארון החשמל של משפחת שריקי, שבהצתתם הודה הנאשם. פח פרטי אחר נשרף כליל ולא נשארו אלא גלגליו. פח אחר נראה שרוף חלקית כאשר חור גדול נפער בתחתיתו. לגבי הפח שליד המעון, נשאר רק חור גדול באדמה, מקום בו היה הפח.
12. עוד **לעניין תמונת השריפות העיד רשף משנה שי קרסי, חוקר דליקות ברשות לכיבוי והצלה**. עדותו הוגשה בהסכמה (ת/13) אך הוא נתבקש להסביר הדברים גם בעל פה בחקירתו הראשית. יוער כי מדובר היה בעדות סברא אשר לא הוגשה כחוות דעת מומחה כדין. אולם, שני הצדדים הסכימו שהדברים יישמעו, למרות הפגם הפרוצדוראלי. לדבריו, לא נמצאו שרידי חומר דלק. הוא הבהיר כי הנסיבות מלמדות על הצתה ביחס לכל אחד מהמוקדים, עם זאת, "לא נמצאו תבניות בעירה זהות וסיסטמטיות בין המוקדים" (ת/13). חוקר הדליקות העיד כי שלל אפשרות שהדליקה בארון החשמל פרצה כתוצאה מקצר חשמלי או גורם פנימי, שכן ניתן היה לזהות את כיוון התפשטות החום. דהיינו, הפח שהוצת בסמוך לארון הוא שגרם לארון להידלק [עמ' 43 לפרוטוקול]. עוד העיד, בהתאם להודעתו (ת/13), כי כל אחד מהפחים הוצת בנפרד, דהיינו, שהאש לא התפשטה מפח אחד למשנהו. הוא הסביר כי הסתמך בין השאר על הסרט של ההצתה [עמ' 45]. בנוסף, סיפר כי הפחים נמצאים על אותו תוואי, "על אותו קו" [עמ' 51-52], אם כי התקשה להעריך המרחק ביניהם [עמ' 51-52].

46]. הנקודה העיקרית בעדותו היא כי קיימת אפשרות שכל פח הוצת על ידי ילד אחר [עמ' 48 ועמ' 53]. עם זאת, אף שאין סיסטמה בין הבעירות, היינו תבנית זהה בדיוק, עדיין יש "שיטה" דומה, וזאת בכך שבכל הפחים מדובר בהצתת התכולה ובעירה המתחילה מתוך הפח על ידי התערבות מעשה הצתה ("השקעת אנרגיה") [עמ' 49 ו-55].

13. לעניין ארון החשמל שנשרף, העיד **איש חברת החשמל** (ת/2 כעדות ראשית וחקירה נגדית החל מעמ' 23). הוא העריך כי הנזק שנגרם ל"פילר" היה של כ- 20,000 ₪. זאת לא בשומה מדויקת, אלא על פי ניסיונו הקודם. אם כי הבהיר שסכום זה הוא גבול עליון, וייתכן שהנזק היה גם פחות.

14. **ראיה מרכזית בתמונה האובייקטיבית היא סרט האבטחה (ת/5)**, אשר על נסיבות איתורו יסופר בהמשך. המדובר בחמישה סרטים משתי מצלמות. שתיהן מכיוון הבית, האחת מפינה רחוקה ואחת לעבר האזור של הרכב, שלאחריו רואים את הפח. ה"פילר" של חב' החשמל אינו נראה, והוא כפי הנראה (בהיקש מהנראה אצל השכן ממול ועל פי התמונות ת/4) משמאל לפח (מכיוון המצלמה הקרובה) מעבר לקיר. בסרטים נראה הנאשם מתקרב מימין. במרחק מספר מטרים הוא נעצר, מסתובב ומנהל שיח כלשהו עם אדם נוסף או אנשים נוספים. הוא מסמן לבני שיחו להתקרב. אולם, הם לא נראים בתמונה לא בשלב זה ולא בהמשך (למרות שהצילום נמשך עוד דקות ארוכות). הנאשם חולף על פני הפח כשידיו ריקות, ולאחר כמה מטרים מתכופף ונראה מרים דבר מה, שהוא כנראה הנייר (כך זה נראה ומסתבר) שנראה בידו מיד כאשר הוא חוזר אל הפח ומרים המכסה. הנאשם נראה בתנועת הצתה של הנייר, והמעשה נראה כהצתה במצית. הנאשם משליך את הנייר לתוך הפח הפתוח, ממתין רגע ומעיין בתוך הפח. אז (כנראה נחה דעתו מן ההצתה) הוא מסתובב ועוזב המקום בהליכה, הנראית כאדישה. מהפח עולה עשן מועט, ששוכך לזמן קצר ואז נראות להבות גדולות, אשר תוצאותיהן נראות היטב בתמונות (ת/4). המדובר בפח פלסטיק גדול, אשר כמוהו נראה גם מחוץ לבית השכן ממול.

15. עד ראשון מזירת האירועים היה **ארז שריקי**, בעל משק 604 במושב בית השקמה, אשר מחוץ לביתו מצוי הפח נשוא האישום הראשון. אמרתו הוגשה כחקירה הראשית (ת/1) וחקירתו הנגדית מתחילה בעמ' 9. שריקי העיד כי עבר להתגורר בבית השקמה כשבועיים לפני אירוע ההצתה, אין הוא מסוכסך עם איש ואין הוא מכיר את הנאשם. בשעה 01:30 בערך, מישהו זמזם בפעמון ביתו. מכיוון שדובר בשעה מאוחרת, הסתכל שריקי באמצעות מחשב הלוח ("טאבלט") שברשותו, מה מצולם במצלמות האבטחה שמחוץ לביתו. אז ראה דרך המצלמות כי הפח שמחוץ לביתו עולה באש ושהשכן, המתגורר במרחק של כ-200 מטר, מנסה לכבותה. לאחר שהגיע שוטר למקום בסביבות השעה 02:00, צפו שריקי, אשתו והשוטר במה שצילמו מצלמות האבטחה. בנוסף, הצטרפו בשלב הזה אנשים סקרנים נוספים מהמושב, אשר צפו גם הם בסרט: "בא פתאום כל המושב... ילדים של המושב" [עמ' 15 לפרוטוקול מיום 30.10.13]. למראה מעשה ההצתה, אחד מהילדים שצפו לצדם בסרט צעק את שמו של הנאשם. הנאשם עצמו, אשר צפה תחילה בסרט, כבר לא היה במקום. אך הוא חזר למקום לאחר מכן, אז עצר אותו השוטר. גם בשלב זה היו סביב ילדים נוספים [עמ' 16-17 לפרוטוקול מיום 30.10.13].

16. הוגשו בהסכמה גם הודעותיהם של **שני שכנים נוספים שפניהם נשרפו** באותו לילה. בת/9 מספרת **דיירת משק 587**, כי בין שעה 01:30 לשעה 02:00 התקשר שכן ומסר כי הפח בוער. היא ואחרים ממשפחה יצאו וכיבו זאת עם צינור ולאחר מכן הגיעו מכבי האש. אין לה סכסוך עם איש ואיש לא איים עליהם. בת/10 מספרת **דיירת משק 502** כי בערך בשעה 02:00 שמעה רעש בחוץ. ביציאה החוצה התגלה פח שרוף, עם חור בתחתיתו. לאחר מכן הגיעו מכבי האש עם המשטרה. אין היא יודעת מי עשה זאת, אין היא מסוכסכת עם איש, לא היו איזמים ואין לה חשודים להציע.

17. עוד מטעם המאשימה העיד **מפקח כפיר אדרי** שהיה קצין תורן באותו זמן ואשר עצר את הנאשם (דו"ח עיכוב ת/11, דו"ח פעולה במקום עדות ראשית - ת/12 וחקירה נגדית עמ' 36 והלאה). הוא העיד כי הגיע לזירה זמן קצר אחרי הדליקה, אחרי שכבר נכחו במקום מכבי האש, נציג חברת חשמל וניידת משטרה. הוא העיד כי כשהגיע למקום היו שם "התגודדות של ילדים... זה עדיין חופש גדול והיה סליחות והיה הרבה ילדים... בין 10 ל-15" [עמ' 38 לפרוטוקול]. אדרי אמר כי לא שמע אף אחד אומר את שמו של הנאשם. אלא, כשצפה בסרטון בביתו של שריקי, ראה את דמותו של המצית בסרט, וכשיצא החוצה ראה מספר ילדים, ביניהם זיהה את הנאשם, והוא ניגש אליו [עמ' 40 לפרוטוקול]. לדבריו הילדים שהיו במקום אמרו שזה כנראה ילד שאינו מהמושב (שם). אולם, הוא לא רשם את פרטי הילדים, ולא תחקר בצורה מסודרת מי מהם (עמ' 40-41). הקצין הסביר שלא ראה צורך להיכנס לזה משום "אני מבחינתי בסרטון ראיתי את החשוד מצית את הפח. ואת הפילר שהיה לידו".

18. יחד עם אדרי צפה בקלטת גם **השוטר רועי פרץ** (דו"ח ומזכר ת/16 ו-ת/17, חקירה נגדית החל מעמ' 59). הוא העיד כי הגיע לזירה בסביבות 02:40 וכבר היו שתי ניידות במקום לפניו. לדבריו הוא ראה את קלטות האבטחה יחד עם אדרי, אשר זיהה את הנאשם בקלטת. הוא מספר על מעצרו של הנאשם על ידי הקצין אדרי, בזמן שהוא עצמו גבה עדויות (ת/16). עוד סיפר כי בחיפוש על הנאשם מצא גפרור שבור שקצהו שרוף (ת/17). פרץ העיד כי היו נערים במקום בו נשרף הפילר-חשמל [עמ' 60 לפרוטוקול], כן סיפר כי הנאשם היה ביניהם. לדבריו, השוטרים ניסו לשאול את הנערים שאלות, אך אף אחד לא רצה לשתף פעולה (שם). גם פרץ מסר כי לא שמע את אחד הילדים אומר את שמו של הנאשם בעת הצפייה בקלטת [עמ' 62].

19. מטעם המאשימה **העידו גם חוקרי המשטרה אשר חקרו את הנאשם** בשתי הפעמים שהוא נחקר. **רס"מ ציון מדמוני** חקר את הנאשם בשעות הבוקר המוקדמות, לאחר הדליקה. באמצעותו הוגשו תמונת הנאשם מיום מעצרו, תמונת המצית ותמונת הגפרור השרוף שנתפס עליו (ת/22 - ת/24). לדבריו, הנאשם הכחיש שהצית את הפחים, ואף מסר כי היה עמו אדם בשם דוד מור יוסף. אולם, המשטרה לא הצליחה לאתר אדם בשם זה במושב בית שקמה. החוקר מסר כי הנאשם מסר תחילה שם זה כגיבוי לאלירי, לפיו שהה בבית הכנסת כל העת. אולם, משהוצג לו הסרט בו הוא נראה, חזר בו הנאשם והודה כי הצית הפח ואמר כי נכנס בו "היצר הרע" (עמ' 70-71). עוד מסר מדמוני כי למרות שהשוטרים ידעו שהנאשם התפלל לפני ההצתה בבית הכנסת, לא הלכו לבית הכנסת ביום למחרת כדי להמשיך לחקור על ידי איתור עדים נוספים, מעבר למתלוננים. החוקר שחקר את הנאשם בפעם השנייה היה **רס"ר מורדי מלכה**, (חקירתו הנגדית החל מעמ' 30) שלא הוסיף הרבה בעדותו ובאמצעותו הוגשה חקירתו השנייה של הנאשם.

20. אין צורך **לסכם** בשאלת **מהימנות עדי התביעה**, שכן **אף הסנגור לא חלק על המהימנות של מי מהם**. החקירות הנגדיות היו מכוונות להראות כי קיימות אפשרויות אחרות לפרש את הראיות הנסיבתיות, ועל כך בהמשך.

ד. עדות הנאשם ומהימנותה

21. מטעם ההגנה העיד הנאשם בעצמו. יצוין כי גרסתו עשתה רושם בלתי מהימן, במובן זה שלא ידע להסביר את מעשיו. הנאשם לא ידע להשיב תשובות הגיוניות, לא ידע להסביר בצורה הגיונית את המניע למעשיו (למעט האמירה כי אחרים סימנו לו להצית את הפח), וגם לא ידע לתאר את המעשה עצמו, אשר גם הוא אינו חולק על עשייתו (דהיינו, הצתת הפח כנראה בסרט ת/5). הנאשם העיד כי הוא מתגורר בדימונה, אך הגיע למושב בית שקמה להתפלל בתקופת הסליחות. בחקירתו הראשית העיד כי לאחר התפילה, ראה אנשים מציתים פחים, וכי

למרות שהוא אינו מכיר את אותם אנשים, הוא הושפע מהם והצית גם הוא פח. הוא העיד כי לאחר התפילה באותו יום: "כל החבר'ה התחילו להתפזר... אני רואה אותם מתחילים שמה להתחיל להדליק שמה וזה... להדליק את הפחים שמה... אז מהחבר'ה שם שמה הציעו לי להדליק את זה כאילו אני לא מכיר אותם, לא חבר שלכם... אז אני נהייתי קצת מושפע, הדלקתי וקרה מה שקרה" [עמ' 79 לפרוטוקול].

22. **בחקירתו הנגדית**, נשאל הנאשם שלל שאלות הבהרה בנוגע לגרסתו העמומה, אך בסופו של דבר, גרסתו לא התבהרה, אלא היפוכו של דבר. נדמה כי ככל שנאמרו יותר מלים, כך למעשה נאמר פחות.

23. כך למשל כשנתבקש הנאשם להסביר באיזה אמצעי הצית את הפח, אמר כי עשה זאת באמצעות גפרור, שנתפס ברשותו לאחר מכן על-ידי המשטרה. לאחר מכן הוסיף, בניגוד למה שמסר במשטרה, כי לקח מצית שעמו הצית את הגפרור, ולאחר מכן הוסיף גם כי הרים נייר מהרצפה שאותו השליך לתוך הפח [עמ' 83 לפרוטוקול]. הנאשם הסביר כי החזיק את הנייר יחד עם המצית ביד שמאל, ואת הגפרור ביד ימין. הוא הדליק את הגפרור בעזרת המצית, הדליק את הנייר בעזרת הגפרור, העביר את הנייר ליד ימין, והשליך את הנייר לתוך הפח [עמ' 84-85 לפרוטוקול]. יתרה מזו בהמשך הוא הדגים תנועה של הצתת גפרור עם קופסת גפרורים, ולא עם מצת [עמ' 87]. לאחר מכן, בשים לב לכך שלא נתפסה עליו קופסת גפרורים, הסביר כי ההדגמה של קופסת הגפרורים נעשתה משום שהתובע ביקש ממנו להדגים כיצד הצית, והגיש לו ליד מעין קופסת גפרורים. אולם, כך סיפר, מצא את הגפרור לעצמו, כאשר ראה את "החגיגה" והחליט להרימו. אחר כך, עם המצת הצית הגפרור וכך הצית, תוך השמטת כל שימוש בנייר (עמ' 88) ואף מתאר זריקת הגפרור לתוך הפח [עמ' 89 ש. 20].

24. גם כשהנאשם נשאל כיצד בדיוק הציעו לו הילדים שהיו אתו להצית את הפח, הציג גרסה תמוהה. תחילה סיפר כך: "ת: מצביעים לי שתי אנשים מאחורה, ואחר כך הם עשו לי תדליק, הדלקתי, זרקתי וזהו. ש: מה המרחק שלהם ממך? ת: איזה חמש מטר... אחרי הקיר" [עמ' 84 לפרוטוקול]. בהמשך אמר כי "אותו בחור סימן לי", ואז המשיך והעיד כי היו שני אנשים שהיו קודם לכן בסליחות, אשר עשו לו סימן שלאחריו הצית את הפח [עמ' 98 לפרוטוקול]. בסוף חקירתו, נשאל שוב הנאשם כיצד בדיוק סימנו לו להצית את הפח. לכך השיב: "עם היד". כשנתבקש להסביר שוב אמר "צעקו לי תדליק, תדליק". לבסוף אמר הנאשם כי "צעקו לי וסימנו לי עם היד" [עמ' 115 לפרוטוקול].

25. הנאשם גם העיד תחילה כי ראה את הנערים האחרים מציתים פחים. אולם, בהמשך עדותו אמר כי לא ראה במו עיניו פחים אחרים בוערים, אלא רק ראה "פחות או יותר עשן כזה" והריח ריח שרוף ולכן הסיק כי הנערים האחרים הציתו פחים [עמ' 97 לפרוטוקול]. ובהמשך חקירתו אמר שוב כי ראה את הנערים האחרים מסתובבים ליד הפחים שהוצתו, וכי "הם עשו את זה", אף שהמשיך לעמוד על כך שלא ראה אותם מציתים, בניגוד לדבריו הקודמים [עמ' 112 לפרוטוקול].

26. כאשר הנאשם נשאל כיצד ייתכן כי לא הכיר את יתר המתפללים, רובם בני גילו, למרות שהוא מתפלל איתם מדי יום ביומו, במשך שבועיים, לא הייתה לו תשובה סבירה: "תשמע אני לא, אני לא, פשוט אני באמת כחזן, נתנו לי, היו משלמים לי ואני לא יודע יותר מזה כלום. באתי, אני הייתי מתפלל והייתי יוצא, לא הייתי מדבר איתם יותר מדי". כשנשאל כיצד לכל אורך השבועיים הללו, שכללו טקס הכנסת ספר תורה, לא "נזרקו שמות" ולא הזדמן לו להכיר אפילו אדם אחד, השיב פשוט: "לא, לא יצא לי להכיר" [עמ' 94 לפרוטוקול]. ולא רק זה שהנאשם לא הכיר את האנשים שהיו עמו לטענתו, אלא לא ידע גם להסביר כיצד ייתכן כי עשה כדברי אותם אנשים שלא הכיר, והצית פח [עמ' 99 לפרוטוקול]:

"ש: ואתה רוצה להגיד לי, שבאים אליך שני אנשים, שמתפללים איתך כל יום, במשך פרק זמן מסוים, שאתה לא יודע איך קוראים להם, והם אומרים לך לך תצית, זורקים לך לך תדליק... ויותר מזה, אתה אומר עשו לך סימן מרחוק ואתה הלכת והצתת, כן? ... זה נשמע לך הגיוני?"

ת: כן, זה נשמע לי הגיוני... עשיתי טעות, ואני מצטער על המעשה וזהו."

27. עוד תמוהה גרסתו של הנאשם בדבר נסיבות מעצרו. לדבריו, שני האנשים שהורו לו להצית את הפח היו לידו כאשר נעצר על-ידי המשטרה. ולא רק שלא ידע להסביר באופן סביר כיצד לא הפנה אצבע מאשימה לשותפיו לפשע, האופן שבו השיב לשאלות החוקר - כשהוא חוזר על השאלות לפני מתן מענה - מעלה חשד כי אין מדובר באמת לאמיתה [עמ' 101 לפרוטוקול]:

"ש: למה כשעוצר אותך השוטר בשטח, אתה לא בא ואומר לו, זה לא אני, זה אני הצתתי, אבל הם אמרו לי, שני אלו שפה... למה לא עשית את זה?"

ת: למה אני לא עשיתי את זה?

ש: כן.

ת: אני פשוט, אני לא האמנתי בכלל מה קורה... לא ידעתי כבר מה לעשות... הייתי כולי פשוט מבולבל...

ש: לא מבין כלום ממה שאתה עונה... למה לא אמרת במשטרה, שהיו שניים שאמרו לך להצית?"

ת: אני, אני לא, לא יכולתי להגיד את זה... עכשיו כאילו זה יוצא עכשיו... זה מה שהיה פחות או יותר."

28. חזרה דומה על שאלות לפני מענה ניתן לראות כשנשאל הנאשם על-ידי בית המשפט שאלה פשוטה לכאורה, שגם עליה לא הצליח הנאשם להשיב בצורה הגיונית [עמ' 113 לפרוטוקול]:

"ש: עכשיו, שאתה הלכת אל המקום שבו אתה הצתת את הפח, למה הלכת לכיוון הזה בכלל? ... אני מדבר לפני ההצתה, למה הלכת לכיוון של ההצתה?"

ת: למה הלכתי לכיוון של ההצתה?

ש: למה הלכת לכיוון של הבית הזה, שבו אתה הצתת את הפח, למה הלכת לשם, למה הלכת לאזור של הבתים, מה יש לך לחפש שם באזור של הבתים?"

ת: אין לי מה לחפש שם, עשיתי טעות, אני מצטער על המעשה"

...

ש: איך הגעת להיות ליד הפח, כדי שיגידו לך להצית?"

ת: איך הגעתי ליד הפח? עברתי, באתי

...

ש: סתם הלכת וחזרת?

ת: כן, עשיתי טעות".

29. עוד חשוב להזכיר את התנהלות הנאשם במשטרה. הנאשם בשלב הראשון בתחנת המשטרה מסר גרסה שאין חולק שהיא שקרית. הוא הכחיש כל קשר לאיזה מההצעות (ת/18 עד שורה 70). רק לאחר שהחוקר הציג לו את סרט האבטחה, הודה כי "בפח הזה אני נפלתי מודה על הטעות שלי". אם כן, הנאשם מודה בשקר אחד, בחקירתו.

30. מעבר לאמור לעיל, יש לשים לב גם להפרעות של הסנגור בזמן החקירה הנגדית. הסנגור קם להתנגד, אך מדובר היה לא פעם בהתנגדויות סרק, אשר למעשה עזרו לנאשם בחקירתו (ראו הערת בית המשפט על הנחיית הסנגור את הנאשם באמצע החקירה הנגדית בעמ' 91). אמנם, בשלב מסוים, נוכח הערות בית המשפט, הסנגור החל להציע בכל התנגדות להוציא את הנאשם על מנת שיבטא את התנגדותו. אך, אין בכך כדי לגרוע מכך שכאשר יש התנגדויות סרק, הדבר מוציא את התובע מקו החקירה, ומאפשר לנאשם זמן לחשוב ולהכין תשובה. לו הייתה עדות הנאשם גבולית מבחינת מהימנות, היה לדבר יותר משמעות. אולם, מכיוון שעדות הנאשם עשתה רושם שלילי ביותר בכל מקרה, הרי שהתנהלות הסנגור אינה מוסיפה הרבה.

31. עתה יש להעריך את **משקל גרסתו של הנאשם**. נמצאנו למדים כי עדותו של הנאשם תמוהה וסתורה. קשה להאמין כי הנאשם לא הכיר אף אחד מבני גילו בבית הכנסת, אף לאחר תפילות בכל יום במשך שבועיים. אולם, זו הקושיה הקטנה מכולן. הנאשם לא הצליח להסביר מדוע יציית לסימון (או צעקה או שניהם) של זר להצית פח, כאשר הוא אינו מקושר חברתית למקום, ולא ראה אחרים עושים כך לפניו. הנאשם לא סיפק הסבר כלשהו מדוע הלך כלל באותו רחוב בו הצית הפח. שכן, על פני הדברים לא היה לו מה לחפש מחוץ לאזור בית הכנסת.

32. מעבר לאמור, העובדה שהנאשם לא הצליח להדגים באופן העולה בקנה אחד עם הסרטון כיצד הצית את הפח, בשילוב עם העובדה כי נמצא אצלו גפרור ובשילוב עם בליל הגרסאות בנושא זה, לרבות גרסה אחת של זריקת גפרור לתוך הפח, אכן מהווים כולם אינדיקציה טובה כי ההצתה הנראית בסרטון אינה ההצתה היחידה של הנאשם מאותו ערב, והוא פשוט מתבלבל בין הפחים השונים שהצית, ולא זוכר איזה מהם צולם.

33. סיכומי של דבר, הרושם הוא שהנאשם מכחיש כל עוד שאין ראיה חד משמעית נגדו, ומודה כאשר רואה ראיה נגדו, כפי שעשה במשטרה. הנאשם סתר עצמו בבית המשפט בצורה כה בוטה, עד כי לא רק שאין לעדותו משקל חיובי, יש לעדותו משקל שלילי משמעותי. שכן הסתירות כה ברורות עד כי ניתן לראות בעדותו בבית המשפט בבחינת "שקרי נאשם". **נמצא שהשקר בתחנה והשקרים בבית המשפט מהווים שניהם חיזוקים לראיות התביעה. עוד יאמר, כי ההדגמות של הנאשם אודות אופן ההצתה, הנוטות ללמד על כך שהוא הצית יותר מפח אחד, מהוות חיזוק שלישי ונוסף, העולה מגרסת הנאשם, בבחינת "התנהגות מפלילה".**

ה. סיכומים ודין

34. **התובע מבקש** להרשיע את הנאשם אף בהצתת יתר הפחים, בהם לא הודה. זאת, על יסוד הראיות הנסיביות המשמעותיות היוצרות חזקה עובדתית לפיה כל ההצתות בוצעו כאחת. התובע מבקש להסיק את קיומה של החזקה הזו, בשים לב לסמיכות הזמנים, סמיכות המקום, הדמיון בשיטת ההצתה והזהות בחפץ המוצת (פחי אשפה). לשיטתו, אם הנאשם ביצע אחת מהן, יש להסיק שביצע את כולן. מסקנה, המתחזקת מכך שנמצא על גופו גפרור שרוף, ללא קופסת גפרורים. התובע סבור שיש לדחות את גרסת הנאשם הטוענת כי הוא הצית רק

אחד מבין הפחים, בשל אי מהימנותה. לשיטתו, אין ההסבר האחר להצתת יתר הפחים, היינו כי אחד הילדים האחרים הצית, מהווה הסבר סביר שכן הוא בא מפי הנאשם שלא היה מהימן, ואף לגבי אפשרות זו הנאשם סתר עצמו בעדותו.

35. **הסנגור** לעומתו סבור כי גרסתו של הנאשם הייתה משכנעת. הוא הצביע על נסיבות האירוע, על כך שהיו במקום מספר משמעותי של ילדים אשר שהו בתפילת ה"סליחות" באותו לילה, לאחר אירוע של הכנסת ספר תורה לבית הכנסת. הסנגור מצביע עוד על כך שלא הוכח קשר בין האירועים, שהרי כל פח הוצת בנפרד ולא לפי שיטה מיוחדת. הסנגור גם סבור שיש מחדלי חקירה בתיק זה, כאשר לא נתפסו נערים נוספים מיד לאחר האירוע, אשר היו יכולים לשפוך אור על נסיבות העניין.

36. הסנגור אף הביע תרעומת על כך שאירוע שהוא בעליל משובת נערים פשוטה, שיכולה הייתה להיגמר, לשיטתו, באזהרה של שוטר קהילתי, הובאה לבית המשפט המחוזי כתיק פשע.

דין

37. אפתח הדיון בנקודה האחרונה, אף שספק אם היא נוגעת במישרין להכרעת הדין, אך משהועלתה על ידי הסנגור - אתייחס. עמדתו הערכית של הסנגור שגויה. עניינו רחוק מאוד מלהיות משחק ילדים, זוטי דברים או דבר שאין בו עניין לציבור. המדובר בהצתה של פח אשפה, בסמוך לארון חשמל, וכפי שנראה בסרט, גם סמוך לרכב. אמנם, מדובר באזור הגדר החיצונה של חצר הבית, אך מדובר בכל זאת בקרבת בית מגורים, בלב שכונת מגורים. פח מלא המתלקח יוצר סיכון להתלקחות דברים סביבו, ולו על ידי דברים העפים מתוכו לקרבת מקום. אפילו בהנחה שהנאשם הצית פח אשפה אחד, מדובר בפשע מסוכן במלוא מובן המילה, ושגיאה חמורה הייתה עושה הרשות אם הייתה פוטרת מעשה חמור שכזה בניזיפה שוטר המקוף, מבלי להביא המבצע לדין בפני בית המשפט המחוזי. העובדה כי המניע הוא "משובת נעורים" אינה הופכת המעשה למעשה קל שהרי, למרבה הצער, נתקלנו אפילו בעבירות מין ואלימות, מהסוגים החמורים ביותר, שנעשו מאותו מניע. כך, גם הצתה באזור מגורים עבירה חמורה היא, יהא המניע אשר יהא.

חזקה שמעשי ההצתה קשורים זה לזה וראיות נסיבתיות

38. מבחינת הנסיבות כמפורט לעיל, אין למעשה מחלוקת כי בליל 19.8.2013, התקיימו במושב בית שקמה תפילות סליחות בבית הכנסת. הנאשם מילא תפקיד של חזן באותן סליחות. לאחר שהסתיימו הסליחות, התפזרו המתפללים, ביניהם גם נערים צעירים, אשר המשיכו לשהות בחוץ (יצוין כי התקופה היא תקופת "החופש הגדול"). זמן לא רב לאחר סיום התפילה, בתאריך 20.8.2013, מעט לפני השעה 01:30, הוצתו ארבעה פחי אשפה במושב. שלושה מהפחים נמצאים מחוץ למשקים הנמצאים לאורך דרך אחת במושב, ואילו הפח הרביעי מרוחק מעט. עוד אין מחלוקת כי הנאשם הוא אשר הצית הפח שמחוץ למשק 604. הפח שהצית גרם גם לנזקים לארון החשמל שהיה בסמוך לפח. הנזק שנגרם בפועל מהצתה זו לבדה היה רב, אף כי היקפו המדויק לא ידוע, ייתכן שהגיע עד כדי 20,000 ₪.

39. אני מסכים עם המדינה שחזקה שיש קשר בין כל ההצתות. העובדה כי אלו הוצתו בשעות סמוכות, במקומות סמוכים למדי באותו מושב עצמו, די בהן כדי להקים חזקה בדבר קשר בין האירועים. אמנם הפחים לא הוצתו בשיטה מיוחדת מאוד היכולה ללמד על מצית אחד כעין "טביעת אצבע", אך השיטה הבסיסית דומה, הצתת התכולה של הפחים (בין ישירות ובין על ידי זריקת דבר בווער פנימה). הנאשם מודה בכך שהוא הצית את אחד

הפחים, דבר זה יוצר ראייה נסיבתית משמעותית לחובתו.

40. הראיות הנסיבתיות נגד הנאשם מתחזקות בכך שהנאשם החזיק מצית, לא החזיק קופסת גפרורים, אך בכיסו נמצא גפרור שרוף. הדבר מלמד לכאורה כי הנאשם שרף דבר מה, או ניסה להצית דבר מה, אשר לא ניתן היה להצית באמצעות המצית לבדו (בניגוד לסיגריה או לכירת גז).

41. הראיות הנסיבתיות נגד הנאשם מתחזקות בחיזוק משולש נוסף, נוכח השקר של הנאשם במשטרה, הסתירות הגסות בעדותו בבית המשפט ו"נפילתו" בפח הלגיטימי שהוטמן לו על ידי התובע בחקירה הנגדית. זאת, כאשר נתבקש להדגים את אופן ביצוע ההצתה בה מודה, והדגים דברים שונים מההצתה בה צולם.

ראיות נסיבתיות וקיומה של תזה חלופית

42. כידוע, אין מניעה מהרשעת נאשם על סמך ראיות נסיבתיות, אולם, זאת במקרה שהמסקנה המרשיעה היא האפשרות הסבירה היחידה העולה מן הנסיבות ולא ניתן להסביר הראיות הנסיבתיות בהסבר אפשרי אחר: הסבר, שהוא אפשרי, סביר ועולה מן הראיות ואינו דמיוני. כמו כן, כפי שנפסק שם, נסיבות העלאת גרסה של הנאשם עלולה להפחית משקל של הסבר אפשרי אחר [ראו למשל ע"פ 2132/04 **סלים קייס נ' מדינת ישראל**, (28.5.2007), פסקאות 6 - 11 לחוות דעתה של השופטת פרוקצ'יה והפסיקה שהובאה שם].

43. לכאורה, בהתקיים חזקה נגד הנאשם, ומשנדחתה עדותו של הנאשם כבלתי אמינה (כמפורט לעיל בהרחבה), די בכך כדי להביא להרשעה. אולם, כאשר אפשר ליתן למערכת הנסיבות הסבר אחר, אפילו אין מדובר בהסבר הנובע מגרסת הנאשם, אלא הסבר רציונאלי אחר שאינו נשען על גרסתו, הדבר יכול להביא לידי זיכוי. נראה כי כך הם פני הדברים במקרה זה. שכן יש לזכור כי, בשונה מהרשעה על יסוד עדויות ישירות, תזה אפשרית חלופית אשר יכולה לעלות מהראיות הנסיבתיות, חייבת להביא לזיכוי אף אם הנאשם לא העיד עליה ואף אם הנאשם נמצא כבלתי מהימן [על ההבדל בין סוגי המקרים ראו ע"פ 3372/11 **קצב נ' מדינת ישראל** (מיום 10.11.11), סעיף 148 והלאה לחוות דעת השופטת מ' נאור (כתוארה אז)].

44. עוד יודגש כי אמנם שקרי נאשם והתנהגותו המפלילה יכולים לחזק הראיות נגד הנאשם ואף מהוות ראיות נסיבתיות עצמאיות, המצטרפות לתמונה של אשמה. אולם, אם התזה החלופית יכולה להסביר גם את שקרי הנאשם, יש להניח לטובת הנאשם את ההנחה המקלה [ראו לדוגמא ע"פ 7293/97 **ז'אפר עאמר נ' מדינת ישראל** (מיום 16.12.98), בסעיף 15 לחוות דעתה של השופטת דורנר].

45. דומה כי, במקרה זה, יש הסבר חלופי אשר אינו מחייב המסקנה כי הנאשם אשם בפלילים ביחס ליתר ההצתות. הסבר, שיש בו גם כדי להסביר את שקרי הנאשם, ודי בו כדי להביא לזיכוי.

התזה החלופית במקרה זה

46. אכן, לגבי עבירות שאינן נפוצות באופן יוצא מגדר הרגיל, הנעשות בסמיכות מקום, זמן, שיטה ומניע לכאורה, יש חזקה כי נעשו על ידי אותו אדם או חבר בני אדם המבצעים המעשים בצוותא חדא. זאת, אף ללא ראייה פורנזית הקושרת המעשים באופן ישיר זה לזה. כך, לדוגמא, אם נפרצות מספר דירות בבניין מגורים אחד, תוך שעה קלה, בשיטה אחת, ונמצאה טביעת אצבע של אדם הקושרת אותו לאחד המעשים, חזקה שעשה את כל הרצף. אם גרסתו נדחית, ובוודאי אם נקבע פוזיטיבית כי שיקר, ניתן לכאורה להרשיעו בכל המעשים.

47. כך גם במקרה שלנו, נוכח מכלול הנסיבות שפורטו לעיל, אכן חזקה שיש קשר בין המקרים, כל המקרים. אולם,

בניגוד לעבירות אחרות שבהן המניע הוא מניע עברייני "רגיל" כגון מניע כלכלי, המניע במעשי וונדליזם יכול להיות שונה. יש לקבל את עמדת הסנגור שנוכח הנסיבות נראה כי המניע למעשים הוא משובות הנעורים, אשר מביאות את יצר לב האדם, הרע מנעוריו, לעשות מעשי וונדליזם.

48. במקרה זה, אין מדובר במעשים על רקע של עבירות שנאה, כגון איבה בין משפחות, שנאה אתנית או מתח בין קבוצות אידאולוגיות. אין טענה למניע אישי של הנאשם לפגוע במי שהוא הודה שפגע בו. אף שאר הנערים שהסתובבו במקום, הם בני המקום או חבריהם. לפיכך, נראה כי המניע למעשה הוא אותו רצון של בני הנעורים לעשות מעשה של "גבריות" מדומה, מעשה העזה, המעלה את קרנם בעיני חבריהם. כך, כמו משחקי "רולטה כביש" או מעשים שליליים אחרים, כל המעז לעשות שטות גדולה מחברו, נראה בעיני האחרים כאילו גדול הימנו, במקום להיראות טיפש הימנו.

49. דרכם של מעשי העזה ילדותיים להשפיע זה על זה. לעיתים מדובר בהשפעה שיש בה משום ביצוע בצוותא, סיוע או שידול. אך לעיתים, ההשפעה של המעשים הרעים זה על זה, של הנערים זה על זה, היא של למידה, חיקוי או התרסה ("גם אני יכול"), אך לא שיתוף. אכן, מעשי וונדליזם הנעשים זה אחר זה יכולים להיות עקב קשירת קשר למעשה בחבורה, נער הפונה לרעהו ואומר "נלכה נא ונעבור עבירה". מצב זה אף אופייני למעשי וונדליזם על רקע שנאה.

50. אולם, כאשר מדובר בוונדליזם בתוך מושב בו אין סכסוך, הנעשה על ידי נער או נערים שיצאו מהתפילה. ייתכן בהחלט שאין שותפות אלא השפעה אחרת. כך ייתכן שהגדול, ראובן, אמר "ראו אותי", שמעון אמר "שמעו גם אני מעז" ואז לוי התלווה לדרכם, ועשה כמעשה אחיו הגדולים. זאת, כאשר הקשר של לוי למעשים שקדמו למעשה שלו, אינו של ביצוע בצוותא, בהעדר מודעות מראש ויכולת השפעה, ואף ספק אם נוכחותו סייעה. משמע, אף אם יש במעשיו של לוי משום אמירת "אמן" למעשה האחרים בדיעבד, לא בהכרח יתקיימו הנסיבות המחייבות אותו בפלילים לגבי אותם מעשים. ייתכן בהחלט שלוי יהיה אחראי בפלילים למעשה שלו, ושלו בלבד.

51. במקרה שלנו, יש אינדיקציות מתוך התיק המקיימות אפשרות דומה. אמנם, גרסת הנאשם בעניין זה סתורה, מוקשית ומבולבלת, אך היא מציעה את התזה. מעבר לכך שדרכם של מעשים כאלה להיעשות בנוכחות חבורה, ידוע כי המעשה היה בימי החופש הגדול בהם אין מקפידין על שעות השינה. הנאשם היה חזן בסליחות, קודם לסליחות הייתה מסיבה של הכנסת ספר תורה, הנערים שהתפללו (או חלקם) המשיכו להסתובב במושב (שהרי הגיעו מספר משמעותי למקום הבעירה העיקרי). נמצא כי יש "חשודים פוטנציאליים" אחרים למעשה.

52. המשטרה לא ערכה כל חקירה נוספת. אכן, המשטרה תפסה את "החשוד העיקרי". אך ניתן היה לצפות כי, לכל הפחות, יערך רישום של שמות הנערים על ידי השוטרים שהיו בשטח, ואלה יחקרו בחקירה ראשונית, שם או על ידי החוקרים בתחנה. שכן, דרכם של מעשים אלה להיעשות בחבורה, ומדובר במעשה חמור מאוד. צריך היה, מבחינת העניין לציבור, לנסות לאתר שותפים נוספים או משדלים לדבר העבירה, אפילו נתפס "המבצע העיקרי". אגב כך, אפשר שהתמונה הייתה מתבהרת יותר. יודגש שאין מדובר במחדל חמור המביא לזיכוי הנאשם, אך מדובר בכל זאת בשגיאה מסוימת שיש לה משקל.

53. נקודה חשובה מאוד היא העבודה שהנאשם נראה בסרט ת/5 משוחח עם אחרים (מחוץ ל"פריים") רגע לפני ההצתה, ואף מסמן להם להתקרב. משמע, הנאשם לא היה לבדו. אם כן, אין מדובר במעשה של תימהוני המסתובב בלילות ומצית מטעמים עלומים. העובדה שהנאשם סימן לאחרים להתקרב, מהווה אינדיקציה טובה כי הרקע למעשה הוא מעשי "תעוזה" של צעירים. לעומת זאת, אין אינדיקציה ישירה של שותפות של אחרים במעשה הנאשם, או שותפות שלו במעשיהם של אחרים, אם לא הוא הצית הפחים האחרים.

54. הגפרור בכיסו של הנאשם לכאורה מהווה קושיה על התזה החלופית. הרי, לא נראה שימוש בגפרור בסרט ת/5, ומכאן אינדיקציה שעה מעשה נוסף. אולם, אני סבור שאין הדבר קשה מאוד. הרי לנאשם היה מצית, ממילא יכול היה להצית במצית עם חתיכת נייר (כפי שעשה במקרה האחד). גפרור יכול לשמש תחת הנייר כדי לזרוק לפח. אולם, גפרור שנזרק לתוך הפח, צריך היה להתכלות בשריפה. אם כן אין זה סביר כי הגפרור נותר ממעשה הצתה שהצליח. אפשר שהגפרור נותר מניסיון הצתה, או שבאמת, כפי שהעיד הנאשם, נאסף על ידו מהרצפה לשם שימוש להצתה, כ"הכנה", אך לא שימש בפועל, שכן הנאשם מצא את אותה פיסת נייר. לסיכום, הגפרור שבכיס אכן מחליש התזה החלופית, יחסית לתזה המרשיעה, אך לא שוללת את התזה החלופית.

55. קושיה נוספת על התזה החלופית היא שהנאשם הדגים אופן הצתה באולם שלא כמו שנראה בסרט. הדבר יכול ללמד לכאורה כי עשה גם מעשים נוספים. אך בהקשר זה ייתכן גם שהדגים את אשר ראה, ולא אשר עשה. הצעה זו יכולה גם להסביר הקושי שלו בהדגמה, ואף את העדר ההסבר מדוע להשתמש בגפרור כאשר יש מצית.

56. התזה החלופית יכולה אף להסביר את שקריו של הנאשם, כמו בעניין **ז'אפר עאמר** שהוזכר לעיל. ההסבר לשקריו הוא פשוט. הנאשם יודע היטב מי עשה המעשים האחרים, אלא שאין הוא רוצה להעיד נגדם. ייתכן גם שהוא משקר משום שהוא מרגיש אחריות כלשהי לגבי המעשים האחרים שאותם ראה (אף כי אין לדעת אם אחריות זו מגיעה כדי פלילים כמסייע או מבצע בצוותא). אלה הסברים אפשריים לשקריו של הנאשם והתנהגותו המפלילה. אף אם סבירותם אינה גבוהה, די בהם כדי לאפשר את התזה החלופית, מחמת הספק.

סיכום ומסקנה

57. **סיכום של דבר**, הראיות הנסיבתיות אכן מוכיחות מעבר לספק סביר שיש קשר בין מעשי ההצתה באותו לילה. ההסבר של המדינה, כי הקשר הוא שהנאשם, אשר שרף בוודאי פח אחד, שרף גם את כל יתר הפחים, במו ידיו או כמבצע בצוותא, מסתבר מאוד. הראיות הנסיבתיות מצביעות לכיוון זה, ואף שקרי הנאשם והתנהגותו המפלילה מחזקות מסקנה זו. אולם, קיימת אפשרות נוספת והיא שאין מדובר בעושה אחד, או ביצוע בצוותא, אלא קשר של חיקוי התנהגותי של מעשה העזה מטופש, כדרכם של בני הנעורים. אף לאפשרות זו יש אינדיקציות מסוימות בחומר הראיות. כידוע, חיקוי מעשי קודמים, אינו מקים אחריות למעשיהם.

58. נוכח האמור, יש לקבוע כי קיים הסבר חלופי אפשרי לראיות הנסיבתיות. אמנם ההסבר החלופי מוקשה במעט, ויאמר שבכלל סבירות התזה המזכה נמוכה יותר מסבירות התזה המרשיעה, נמוכה בהרבה. אך למרות הסבירות הנמוכה, אין מדובר ברעיון תלוש או בלתי מבוסס, אלא אפשרות שיש לה רגליים. די בהסבר האפשרי האחר, אף בסבירות נמוכה, כדי להקים ספק סביר ביחס לאשמת הנאשם במעשים בהם כפר.

59. מכל הנימוקים האמורים, **אני מזכה הנאשם ביחס לעבירות ההצתה של הפחים בהם לא הודה. אני מרשיעו, על פי הודאתו ועל פי הנראה בסרט ת/5, בעבירה אחת בלבד של הצתה:** היינו הצתת הפח של משק 604, וגרימה של שריפת הפח כליל, תוך גרימת נזק חמור ויקר לארון הסמוך של חברת החשמל, כמפורט בסעיפים 1 ו-2 לכתב האישום.

ניתנה היום, ד' אדר ב תשע"ד, 06 מרץ 2014, בנוכחות הנאשם, ב"כ עו"ד אבגי, והתובע עו"ד דמרי.

